

Ministerul Educației, Culturii și Cercetării al Republicii Moldova

Centrul de Excelență în Educație Artistică „Ștefan Neaga”

"Aprob"

Directorul Centrului de Excelență în Educație
Artistică „Ștefan Neaga”,

Dr. Perju Gheorghe

"28" februarie 2018

Curriculumul disciplinar

F.07.O.009 Solfegii. Armonia I

Specialitatea
21540 Dirijare Corală

Calificarea
265227 Dirijor

Chișinău, 2018

Curriculumul a fost elaborat în cadrul Proiectului *EuropeAid/133700/C/SER/MD/12*
"Asistență tehnică pentru domeniul învățământ și formare profesională
în Republica Moldova",
implementat cu suportul financiar al Uniunii Europene

Autori:

Ivancenco Valentina, profesor, grad didactic superior, Centrul de Excelență în Educație Artistică „Ștefan Neaga”;

Manoila Iana, profesor, grad didactic I, Centrul de Excelență în Educație Artistică „Ștefan Neaga”.

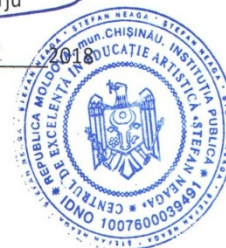
Aprobat de:

Consiliul metodic științific al Centrului de Excelență în Educație Artistică „Ștefan Neaga”.

Director

Gheorghe Perju

"28" Iunie 2018

Recenzenți:

Butucel Zinona, profesor, grad didactic superior, Centrul de Excelență în Educație Artistică „Ștefan Neaga”;

Rusu Angela, profesor, grad didactic superior, Centrul de Excelență în Educație Artistică „Ștefan Neaga”.

Adresa Curriculumului în Internet:

Portalul național al învățământului profesional tehnic
<http://www.ipt.md/ro/produse-educationale>

Cuprins

I. Preliminarii	4
II. Motivația, utilitatea disciplinei pentru dezvoltarea profesională.....	5
III. Competențele profesionale specifice modulului	6
IV. Administrarea modulului	6
V. Unitățile de învățare	6
VI. Repartizarea orientativă a orelor pe unități de învățare	8
VII. Studiu individual ghidat de profesor.....	9
VIII. Lucrările practice recomandate	10
IX. Sugestii metodologice	11
X. Sugestii de evaluare a competențelor profesionale	12
XI. Resursele necesare pentru desfășurarea procesului de studii	16
XII. Resursele didactice recomandate elevilor	16

I. Preliminarii

Statutul Curriculumului. Curriculumul disciplinar la *Solfegii. Armonia I* este document normativ și un instrument didactic pentru pregătirea specialiștilor în domeniul de educație *Arte*, specialitatea *Dirijare corală*, în instituțiile de învățământ profesional tehnic postsecundar.

Cursul de *Solfegii. Armonia I* se studiază în mod obligatoriu în cadrul întregului sistem de instruire muzicală. Modelul curricular al disciplinei urmărește progresul achizițiilor pe durata celor patru ani de studiu.

Obiectul de studiu al disciplinei *Solfegii. Armonia I* face parte din componenta fundamentală în formarea profesională fiind bazat pe concepte specifice compartimentului muzical-teoretic. Acest concept asigură continuitatea firească în dezvoltarea competențelor profesionale și se oferă în regim obligatoriu pe tot parcursul ciclului de învățământ artistic. Pentru a realiza cu succes această ofertă educațională, este necesar să se creeze un mediu educațional adecvat, calitativ și productiv, centrat pe elev.

Funcțiile Curriculumului de bază sunt:

- act normativ al procesului de predare - învățare, evaluare în contextul unei pedagogii axate pe competențe;
- reper pentru proiectarea didactică și desfășurarea procesului educațional;
- competență de bază pentru elaborarea manualelor, ghidurilor metodologice, testelor de evaluare.

Beneficiarii Curriculumului. Curriculumul este destinat:

- profesorilor din instituțiile de învățământ profesional tehnic postsecundar, domeniul de educație *Artă*;
- autorilor de manuale și ghiduri metodologice;
- elevilor care își fac studiile la specialitatea în cauză;
- membrilor comisiilor de identificare, evaluare și recunoaștere a rezultatelor învățării.

Curriculumul disciplinar *Solfegii. Armonia I* este adresat cadrelor didactice, pentru care respectivul document va servi drept orientare în proiectarea didactică și reper în desfășurarea unui demers didactic creativ. Curriculumul actual permite o abordare flexibilă și implică o libertate a profesorului în selectarea demersului didactic, a conținuturilor și proiectării individuale a activităților educaționale.

Scopul studierii acestui modul constă în formarea și pregătirea specialistului în domeniul dat. În cadrul cursului se studiază elementele fundamentale ale muzicii în vederea dezvoltării aptitudinilor și capacităților muzicale, care în ansamblu contribuie la formarea viitorului interpret instrumentist.

Curriculumul având ca scop formarea la elev a unui compartiment specific specialității, reprezintă o structură didactică unitară din punct de vedere tematic, atât pentru instruirea teoretică, cât și pentru cea practică. Acest modul formează și dezvoltă la elev un nivel înalt al cunoștințelor speciale în domeniul disciplinelor muzical-teoretice.

În procesul instruirii profesorii vor acorda atenție cu preponderență dezvoltării prin muzică vie a auzului melodic, armonic, polifonic și a simțului ritmic al elevului. Abilitățile practice se consolidează prin

solfejierea exercițiilor conform materialelor curriculare, analiza auditivă, notarea dicteului muzical, asigurând acumularea progresivă și temeinică a cunoștințelor și deprinderilor de specialitate. Disciplina *Solfegii. Armonia I* reprezintă un proces de studiu complex, bazat pe module tematice și ore practice în cadrul cărora elevii vor aplica cunoștințele achiziționate.

Unitățile de curs, ce în mod obligatoriu certifică disciplina până la demararea procesului de instruire a curriculumului în cauză sunt:

- Solfegii (curs liceal);
- Teoria muzicii (curs liceal);
- Armonia (curs liceal).

II. Motivația, utilitatea modulului pentru dezvoltarea profesională

Misiunea strategică a disciplinei este de a contribui la definirea personalității artistice a viitorului muzician și om de cultură, la specializarea elevilor în domeniul artei prin însușirea de cunoștințe teoretice solide și dezvoltarea de abilități practice. Formarea și consolidarea competențelor profesionale vor permite absolvenților integrarea pe piața muncii sau continuarea studiilor prin programele de licență, masterat și doctorat.

Competența profesională a dirijorului reprezintă un sistem integrat de cunoștințe, capacități, deprinderi și atitudini dobândite prin învățare și mobilizate prin contexte și mijloace specifice de realizare, adaptate nivelului cognitiv al elevului.

Un rol considerabil în formarea traseului profesional al viitorului dirijor îi revine disciplinei *Solfegii. Armonie I* care are la bază abordarea materialului expus sub aspectele achiziționării cunoștințelor teoretice și intonării/interpretării, audierii/analizării și notării celor studiate.

Studiul unității de curs *Solfegii. Armonia I* oferă elevilor oportunitatea operării practice la nivel de însușire a limbajului muzical universal, cu ajutorul căruia se pot lectura, intona, analiza relațiile între sunetele muzicale, începând cu notația și evoluând spre exerciții complexe și elemente de armonie, obținând echivalența între activitatea de cunoaștere și cea artistică.

Realizarea eficientă a obiectivelor specialității le permite absolvenților obținerea calificării de dirijor, o integrare socio-profesională și dezvoltarea unei cariere de succes, care îl caracterizează ca o persoană inteligentă, armonios dezvoltată.

Complexitatea de discipline incluse în planul de învățământ contribuie la formarea unor muzicieni cu o temeinică pregătire muzical-teoretică constituind o garanție a calității actului didactic. Elevii de la specialitatea *Dirijare Corală* beneficiază pe parcursul studiilor de numeroase oportunități de afirmare prin participare la concerte, concursuri de profil și olimpiade.

III. Competențele profesionale specifice modului

Cunoștințele obținute la *Solfegii. Armonia I* sunt predestinate explicării unor variate tipuri de concepte, situații, procese sau proiecte asociate domeniului artei corale .

CS1. Analiza comparativă a creațiilor muzicale în conformitate cu materialul tematic studiat și clasificarea noțiunilor de limbaj muzical ;

CS2. Însușirea elementelor de limbaj armonic cu semnificație de legătură și desfășurare a discursului muzical;

CS3. Înțelegerea elementelor limbajului armonic studiat în practica dirijorală și corelarea elementelor de limbaj cu activitatea de solfegiere;

CS4. Înțelegerea elementelor limbajului armonic studiat în practica dirijorală cu recunoașterea auditivă a exercițiilor propuse.

IV. Administrarea modului

Semestrul	Numărul de ore			Modalitatea de evaluare	Numărul de credite	
	Total	Contact direct				Lucrul individual
		Prelegeri	Practică			
VII	90	15	45	30	ex	3

V. Unitățile de învățare

Actualmente, în uzul științific (referitor la terminologie), intră și inovațiile savanților occidentali (români, polonezi, germani etc.) Totodată, se manifestă tendința de a găsi în domeniul teoriei muzicii un echilibru dintre lexicul tradițional și cel nou.

Unități de competență	Unități de conținut
1. Acordurile modului minor natural. Identificarea și dezvoltarea capacităților auditive.	
<p>UC1. Analiza comparativă a creațiilor muzicale în conformitate cu materialul tematic studiat și clasificarea noțiunilor de limbaj muzical:</p> <ul style="list-style-type: none"> - înțelegerea, aprofundarea datelor teoretice însușite la curs cu privire la acordurile modului minor natural și armonizării tetracordului frigid în descendență; - dezvoltarea capacității de recunoaștere a tetracordului frigid ; - aprecierea acordurilor în creațiile muzicale; - dobândirea priceperii de armonizare a temei cu diverse variante ; - interpretarea la pian a diverselor procedee de armonizare a tetracordului frigid; - intonarea gamelor cromatice majore și minore, treptelor modificate; 	<ul style="list-style-type: none"> 1.1 Tetracordul frigid, armonizarea lui; 1.2 Aspectul comparativ al acordurilor grupului de dominantă în modul minor natural și armonic (structura lor); 1.3 Acordurile grupului de dominantă cu funcțiune alternativă; 1.4 Armonizarea turației frigide la soprano; 1.5 Armonizarea turației frigide la bas; 1.6 Turații autentice; 1.7 Sunete cromatice în modurile major și minor luate lin și prin salt; 1.8 Alterația treptelor instabile care se află la baza formării acordului de dubla dominantă (în modul major și în minor); 1.9 Importanța intervalului de sextă mărită în realizarea

<ul style="list-style-type: none"> - solfegierea progresiilor melodice cu cromatisme și sunete neacordice; - interpretarea corectă a motivelor cu treptele alterate; - intonarea intervalelor alterate cu rezolvare în tonalitatea inițială. 	<p>modulației enarmonice.</p>
<p>2. Progresiile diatonice (unitonale).</p>	
<p>UC2. Însușirea elementelor de limbaj armonic cu semnificație de legătură și desfășurare a discursului muzical :</p> <ul style="list-style-type: none"> - înțelegerea, aprofundarea datelor teoretice însușite la curs cu privire la aprecierea progresiilor unitonale; - dezvoltarea capacității de recunoaștere, formare și interpretare la pian a progresiilor unitonale; - dobândirea priceperii de utilizare practică a progresiilor unitonale prin armonizarea temelor, interpretarea la pian, analiza exemplelor muzicale; - citirea la prima vedere a fragmentelor muzicale cu dificultăți ritmice; - intonarea și aprecierea la auz a diverselor turații acordice studiate; - formarea și intonarea a varietăților dublei dominante cu rezolvări. 	<p>2.1 Noțiuni generale. Definiția;</p> <p>2.2 Clasificarea progresiilor (diatonice, cromatice, modulante);</p> <p>2.3 Intervalul de transpunere a progresiei diatonice, cromatice, modulante;</p> <p>2.4 Realizarea progresiei în modul minor;</p> <p>2.5 Modificările admise de la regulile stabilite la conducerea vocilor în progresiile diatonice;</p> <p>2.6 Raportul funcțional în progresie; Unele variante ale acordurilor propuse pentru armonizarea motivului;</p> <p>2.7 Aspectul metro-ritmic: Măsurile compuse : 6/8,6/4,9/8,12/8;</p> <ul style="list-style-type: none"> - Măsurile mixte de 5,7,8,9, timpi; - Varietățile sincopelor ,diviziuni excepționale; - Melismele. <p>2.8 Progresiile diatonice (unitonale), acordurile dublei dominante alterate și nealterate în cadență.</p>
<p>3. Sistemul cromatic. Dominantele duble în cadență. Corelarea elementelor de limbaj cu activitatea de solfegiere .</p>	
<p>UC3. Înțelegerea elementelor limbajului armonic studiat în practica dirijorală și corelarea elementelor de limbaj cu activitatea de solfegiere :</p> <ul style="list-style-type: none"> - înțelegerea comparativă a celor două sisteme diatonic și cromatic; - aprofundarea datelor teoretice referitor la procedeele de trecere în altă tonalitate. - recunoașterea varietăților de trecere în altă tonalitate; - dezvoltarea capacității de apreciere a DD și aspectelor de utilizare în cadență; - dobândirea priceperii de utilizare a DD în cadență prin consolidare în teme pentru armonizare și analiza armonică; - solfegierea melodiilor cu sunete cromatice luate și părăsite prin salt cu dificultăți metroritmice ,inflexiuni,etc. - intonarea exemplelor muzicale pe 2 voci în duet vocal și separat cu pianul. - intonarea succesiunilor de acorduri, progresiilor, în expunerea la 3 voci în poziția armonică strânsă. 	<p>3.1 Sistemul diatonic. Recapitulare (noțiuni generale);</p> <p>3.2 Sistemul cromatic; Procedeele de trecere în altă tonalitate; noțiuni generale;</p> <p>3.3 Dominantele duble în cadență; noțiuni generale</p> <p>3.4 Definirea noțiunii de DD în concepția teoreticienilor diverselor școli;</p> <p>3.5 Notarea și structura: DD, DD7 și a răsturnările ei; DDVII7 și răsturnărilor ei; DD9;</p> <p>3.6 Răsturnările dominantelor duble utilizate în cadență;</p> <p>3.7 Acordurile care precedă dominantele duble în cadență și în interiorul construcției; conducerea vocilor;</p> <p>3.8 Rezolvarea dominantelor duble în cadență;</p> <p>3.9 Solfegii la 2 voci cu cromatisme episodice;</p> <p>3.10 Solfegii la 3 voci cu sunete străine de acord (de pasaj și auxiliare).</p>
<p>4. Dominantele duble în interiorul construcției muzicale. Alterația dominantelor duble și recunoașterea auditivă a exercițiilor propuse.</p>	

<p>UC3. Înțelegerea elementelor limbajului armonic studiat în practica dirijorală cu recunoașterea auditivă a exercițiilor propuse:</p> <ul style="list-style-type: none"> - aprofundarea datelor teoretice cu privire la formarea , aprecierea și utilizarea DD ,a răsturnărilor și rezolvărilor ei în interiorul construcțiilor muzicale; - dezvoltarea capacității de recunoaștere, formare și intonare a DD; - dobândirea priceperii de utilizare a acordurilor prin realizarea temelor scrise, interpretarea la pian, analiza exemplelor muzicale; - înțelegerea, aprofundarea datelor teoretice însușite la curs cu privire la noțiunea de alterație; - recunoașterea, dezvoltarea capacității de formare, apreciere, interpretare și intonare a acordurilor DD alterate; - dobândirea priceperii de utilizare a acordurilor DD alterate prin armonizarea temelor, interpretarea la pian, analiza exemplelor muzicale. - analiza și recunoașterea auditivă a textului muzical în scopul formării auzului melodic, armonic, polifonic. - notarea dicteului muzical pe 1-2 voci cu diferite dificultăți intonaționale și metroritmice; - evaluarea la auz a acordurilor de dubla dominantă; - memorizarea fragmentelor muzicale și a succesiunilor de acorduri ale dublei dominante alterate și nealterate. 	<p>4.1 Dominantele duble în interiorul construcției muzicale; noțiuni generale;</p> <p>4.2 Rezolvarea DD7, DDVII7 cu răsturnări în dominantă (lină și prin salturi);</p> <p>4.3 Trecerea DD7, DDVII7 în D7 și răsturnările lui ; VII7 și răsturnările lui; II7 și răsturnările lui ;conducerea vocilor;</p> <p>4.4 Acordurile DD în turații de pasaj;</p> <p>4.5 Acordurile de pasaj în anturajul acordurilor de DD;</p> <p>4.6 Alterația dominantelor duble; noțiuni generale;</p> <p>4.7 Acordurile DD alterate – acorduri cu sexta mărită;</p> <p>4.8 Acordurile care precedă DD alterate; conducerea vocilor; contrarietatea;</p> <p>4.9 Rezolvarea acordurilor de DD alterată în : cvartsectacordul cadențial; tonica cvartsectacord de pasaj; dominantă; cvintele lui Mozart.</p> <p>4.10 Exerciții cu aplicarea deverselor forme de lucru pentru dezvoltarea auzului muzical;</p> <p>4.11 Varietățile de dicteuri muzicale de diferite complexități;</p> <p>4.12 Procedeele de dezvoltarea a memoriei muzicale;</p> <p>4.13 Solfegiu armonic.</p>
--	---

VI. Repartizarea orientativă a orelor pe unități de învățare

Nr. crt.	Unități de învățare	Numărul de ore			Lucrul individual
		Total	Contact direct		
Semestrul VII			Prelegeri	Practică/ Seminar	
1.	<i>Acordurile modului minor natural. Identificarea și dezvoltarea capacităților auditive.</i>	15	6	6	3
2.	<i>Progresiile diatonice (unitonale).</i>	22	6	10	6
3.	<i>Sistemul cromatic. Dominantele duble în cadență. corelarea elementelor de limbaj cu activitatea de solfegiere</i>	30	6	16	8
4.	<i>Dominantele duble în interiorul construcției muzicale. Alterația dominantelor duble și recunoașterea auditivă a exercițiilor propuse.</i>	23	5	10	8
	Total	90	23	42	25

VII. Studiu individual ghidat de profesor

Materii pentru studiul individual	Produse de elaborat	Modalități de evaluare	Termeni de realizare
1.Acordurile modului minor natural. Identificarea și dezvoltarea capacităților auditive.			
1.1 Noțiuni generale; Armonizarea tetracordului frigid; 1.2 Turația frigidă la soprano (procedeele de armonizare); 1.3 Turația frigidă la bas (procedeele de armonizare) 1.4 Succesiuni de acorduri ce conțin armonizarea tetracordului frigid; 1.5 Intonarea în ansamblu al tetracordului frigid; 1.6 Coordonarea vocilor în intonarea unui fragment armonic axat pe tetracordul frigid.	1.1 Proiect individual 1.2 Studiu de caz 1.3 Studiu de caz 1.4 Selectare 1.5 Selectarea fragmentelor muzicale pe 3-4 voci 1.6. Fișă -schemă	Demonstrarea proiectului Comunicare Comunicare Prezentare grafică a succesiunilor de acorduri Prezentarea exemplelor selectate Intonare	Săptămâna 2 Săptămâna 3 Săptămâna 4
2.Progresiile diatonice (unitonale).			
2.1 Clasificarea progresiilor; 2.2 Selectarea progresiilor: diatonice, cromatice, transponente; 2.3 Prezentarea diverselor procedee de armonizare a progresiilor diatonice; 2.4 Exerciții de notare a diverselor aspecte metroritice în măsuri; diferența între măsurile binare, ternare simple, compuse și mixte; 2.5 Intonarea progresiilor diatonice în diverse aspecte metroritice.	2.1 Studiu de caz 2.2 Proiect individual 2.2 Proiect individual 2.3 Fișă-schemă 2.4 Analiza comparativă 2.5 Prezentarea progresiilor diatonice	Comunicare Demonstrarea proiectului Demonstrarea proiectului Prezentarea fișei Prezentarea exemplelor analizate Intonarea progresiilor diatonice	Săptămâna 5 Săptămâna 6 Săptămâna 7 Săptămâna 8
3.Sistemul cromatic. Dominantele duble în cadență și corelarea elementelor de limbaj cu activitatea de solfegiere .			
3.1 Inflexiunile modulatorii;modulația și varietățile ei; contrapunerea; 3.2 DD și răsturnările ei în cadență; 3.3 Formarea și rezolvarea DD în cadență; 3.4 Interpretarea la pian a diverselor cadențe cu participarea DD; 3.5 Succesiuni de acorduri ce conțin dubla dominantă; 3.6 Intonarea vocală a fragmentelor muzicale cu acordurile dublei dominante; 3.7 Coordonarea vocilor în intonarea unui ansamblu.	3.1 Studiu de caz 3.2 Proiect individual 3.3 Studiu de caz 3.4 Proiect individual 3.5 Fișă –schemă 3.6 Solfegiu la 2 voci 3.7Solfegiu la 3 -4 voci	Comunicare Demonstrarea proiectului Comunicare Demonstrarea proiectului Prezentarea fișei Interpretare Intonare	Săptămâna 9 Săptămâna 10 Săptămâna 11
4.Dominantele duble în interiorul construcției muzicale. Alterația dominantelor duble și recunoașterea auditivă a exercițiilor propuse.			

Materii pentru studiul individual	Produse de elaborat	Modalități de evaluare	Termeni de realizare
4.1 DD în interiorul construcției muzicale; 4.2 Interpretarea la pian a diverselor formule și succesiuni armonice cu participarea DD în interiorul construcției; 4.3 Interpretarea la pian a diverselor formule, succesiuni armonice sau progresii cu participarea DD alterate; 4.4 Recunoașterea acordurilor DD în creațiile muzicale analizate; 4.5 Notarea unui dicteu muzical pe 1-2 voci cu dificultăți intonaționale și metroritmice; 4.6 Exerciții pentru pregătirea notării dicteului	4.1 Studiu de caz 4.2 Proiect individual 4.3 Proiect individual 4.4 Proiect individual 4.5 Audierea și analiza elementelor de divers limbaj în dicteuri; 4.6 Intonarea exercițiilor specifice în scopul formării auzului melodic, polifonic, arm onic etc.	Comunicare Demonstrarea proiectului Demonstrarea proiectului Demonstrarea proiectului Aprecierea produsului final Audierea elementelor intonate	Săptămâna 12 Săptămâna 13 Săptămâna 14 Săptămâna 15

VIII. Lucrările practice recomandate

În cadrul unității de curs, prevăzute la lecțiile practice, sunt recomandate: rezolvarea unor situații - problemă, studiul de caz, dezbateri la diverse teme propuse de către profesor. Cu acest scop se propun variantele unor conținuturi pentru desfășurarea lor.

Nr.	Unități de învățare	Activitatea
1.	Acordurile modului minor natural. Identificarea și dezvoltarea capacităților auditive	Obiective și exerciții scrise la tema respectivă; Analiza armonică; Solfegiere; Notarea dicteului muzical; Analiza auditivă.
2.	Progresii diatonice (unitonale).	Armonizarea melodiei cu progresii diatonice; Interpretarea la pian a progresiilor; Analiza armonică; Solfegiere; Notarea dicteului muzical; Analiza auditivă.
3.	Sistemul cromatic. Dominantele duble în cadență și corelarea elementelor de limbaj cu activitatea de solfegiere .	Analiza armonică; Armonizarea temei cu dominantele duble în cadență; Solfegiere; Notarea dicteului muzical; Analiza auditivă.
4.	Dominantele duble în interiorul construcției muzicale. Alterația dominantelor duble și recunoașterea auditivă a exercițiilor propuse.	Armonizarea temei cu dominantele duble în interiorul construcției muzicale; Armonizarea temei cu acordurile DD alterate; Analiza armonică a creațiilor muzicale la tema DD. Solfegiere; Notarea dicteului muzical; Analiza auditivă.

IX. Sugestii metodologice

În cadrul activităților organizate la ore, elevii și cadrele didactice utilizează practic diverse strategii de învățare, menite să formeze competențe de comunicare eficientă, de creare a unor relații de succes, de explorare a resurselor personale și a carierei.

Procesul de predare/învățare/evaluare a disciplinei *Solfegii. Armonia I* se produce în baza conceptului didactic de abordare și acțiune a resurselor procedurale (forme, metode, mijloace tehnice) și a principiilor didactice utilizate în procesul de vehiculare a conținuturilor în vederea formării competențelor profesionale de specialitate și specifice disciplinei.

Principii didactice:

- realizarea obiectivelor proiectate, însușirea de cunoștințe, formarea de deprinderi și de competențe transversale și profesionale;
- îmbinarea aspectelor de natură teoretică și cultivarea unor abilități legate de realitățile activităților din domeniu;
- structurarea demersurilor educaționale pe concepția *învață acționând* și dezvoltarea unor dexterități de ordin practic;
- valorificarea unor tehnici moderne de instruire, inclusiv de dezvoltare a creativității și a gustului estetic.

Solfegii. Armonia I ca unitate de curs de profil se realizează pe două nivele – informativ-teoretic și formativ-aplicativ:

- **Nivelul informativ teoretic** vizează instruirea, acumularea de cunoștințe, însușirea noțiunilor de specialitate. În urma exersărilor sistematice se formează capacități de intonare și interpretare, de utilizare adecvată a limbajului specific, de lectură corectă a fragmentelor melodice;
- **Nivelul formativ-aplicativ** presupune formarea atitudinii față de valorile artistice ceea ce contribuie la afirmarea idealului estetic, a capacității de a audia, analiza și a reproduce materialul muzical.

Metodele recomandate pentru a fi utilizate în procesul de predare-învățare sunt: realizarea sarcinilor individuale/de grup sub conducerea cadrului didactic, lucrări practice, lucrări scrise, elaborarea proiectelor de creație.

În proiectarea didactică profesorul se va ghida de prezentul Curriculum, atât în compartimentul competențe, cât și conținuturi recomandate. Structurarea pe semestru a unităților de învățare, a competențelor specifice și finalităților de studii se va realiza la discreția cadrului didactic. Pentru eficientizarea asimilării cunoștințelor și dezvoltarea abilităților practice se propune utilizarea metodelor de predare-învățare activ-participative, printre avantajele cărora se enumeră următoarele:

- Sunt centrate pe elev și activitate;
- Pun accent pe dezvoltarea gândirii, formarea aptitudinilor și a deprinderilor;
- Încurajează participarea elevilor, inițiativa, implicarea și creativitatea;
- Determină un parteneriat profesor-elev prin realizarea unei comunicări multidirecționale.

Parcurgerea acestei căi asigură, pe lângă respectarea specificului disciplinei, achiziții tehnice pentru o bună pregătire de specialitate. Capacitatea de descifrare a partiturilor, de analizare și structurare a lor, numind și respectând elementele de limbaj muzical, reprezintă un suport necesar fiecărui instrumentist.

Metode utilizate în procesul de predare-învățare:

a) Tradiționale:

- demonstrația;
- observația;
- exercițiul;
- descoperirea;
- modelarea;
- brainstorming-ul;
- instruirea programată.

b) Specifice:

- euristică (de descoperire personală);
- metoda asemănării și contrastului;
- analiza muzicală;
- metoda generalizării muzicale;
- metoda stimulării imaginației;
- metoda reinterpretării artistice a muzicii (caracterizări poetice).

Accentul se va pune pe dinamizarea procesului de învățare, pe formarea de competențe specifice, care asigură absolvenților șanse sporite de angajare în câmpul muncii și oportunități de realizare profesională.

X. Sugestii de evaluare a competențelor profesionale

Evaluarea reprezintă o componentă organică a procesului de învățare. Orice proces educațional se finalizează prin *evaluare*, ca o cunoaștere și recunoaștere a rezultatelor procesului de achiziționare și formare. Evaluarea reprezintă un feed-back permanent între agenții procesului educativ, menit să confirme formarea la elevi a competențelor scontate. Evaluarea competențelor pornește de la definirea clară a acestora, drept capacitate de rezolvare a problemelor într-un context dat. Astfel, componenta profesională a muzicologului se referă la capacitatea unui individ de a implica experiența, cunoștințele și abilitățile obținute anterior în activitatea practică.

Axarea procesului de învățare-predare-evaluare pe competențe presupune efectuarea evaluării pe parcursul întregului proces de instruire. Evaluarea continuă va fi structurată în evaluări formative și evaluări sumative (finale). Pornind de la caracterul aplicativ al curriculumului disciplinar, evaluarea va viza mai mult aspectele ce țin de interpretarea creativă a informațiilor și de capacitatea de a rezolva situațiile de problemă.

Pentru a permite o individualizare a evaluării și o motivare suplimentară a elevilor, sarcinile de evaluare formativă vor fi ierarhizate pe grade de dificultate.

Tipurile evaluării:

1. După originea factorilor angajați în procedura de evaluare deosebim:

- evaluarea internă (realizată de profesorul care a organizat activitatea didactică);
- evaluarea externă (realizată de o altă persoană decât cea care a organizat activitatea didactică cu elevul/elevii evaluați);
- coevaluarea (realizată în comun de către profesor și elevi);
- autoevaluarea (realizată de cei ce învață);

După momentul efectuării evaluării deosebim:

- evaluare inițială, cu funcție predictivă;
- evaluare continuă, cu funcție normativă;
- evaluare finală, cu funcție cumulativă sau sumativă.

Metodele folosite pentru evaluarea continuă presupun chestionarea orală sau scrisă, lucrările practice, proiectele, testările interactive asistate de calculator. Pentru a eficientiza procesele de evaluare, înainte de a demara evaluările propriu-zise, cadrul didactic va aduce la cunoștința elevilor tematica lucrărilor, modul de evaluare (bareme/grile/criterii de notare) și condițiile de realizare a fiecărei evaluări.

Profesorul este responsabil de selectarea celor mai eficiente metode de evaluare pentru un anumit mod de învățare:

- concentrarea asupra unei evaluări valide și cu impact în procesul de învățare;
- aplicarea evaluării într-un mod adecvat pentru toți cei care învață;
- înregistrarea rezultatelor ca dovadă pentru un audit de calitate.

În procesul evaluărilor continue se va da atât o apreciere obiectivă a cunoștințelor și competențelor elevilor, cât și a progreselor individuale.

Evaluarea curentă/formativă se va realiza prin diverse modalități: observarea comportamentului elevului, analiza rezultatelor activității elevului, discuția/conversația, prezentarea proiectelor individuale de activitate.

Evaluarea sumativă se realizează la finele fiecărui modul în baza simulării în atelier a unei situații de problemă din contexte profesionale variate, care solicită elevului demonstrarea competenței profesionale. Cadrele didactice vor elabora sarcini prin care vor orienta comportamentul profesional al elevului spre demonstrarea sistemului de cunoștințe și abilități.

Metoda de evaluare este o cale prin care profesorul oferă elevului posibilitate de a demonstra nivelul de stăpânire a cunoștințelor, de formare și dezvoltare a diferitelor capacități, de integrare a lor în competențe. Există două categorii de evaluare: **tradiționale** și **complementare**.

Metode tradiționale de evaluare:

- scări de apreciere (foarte bine, bine, mediu, suficient și insuficient);
- chestionare;
- lucrări scrise;
- lucrări practice;
- teste de cunoștințe;

- examene.

Metode complementare de evaluare:

- *observarea sistematică a comportamentului elevilor* (fișă de evaluare, scara de clasificare, lista de verificare);
- *portofoliul*;
- *autoevaluare*;
- *jurnalul reflexiv*;
- *metoda C.S.E. (cine sunt eu)*.

Metodele complementare de evaluare posedă cel puțin două caracteristici importante: permit realizarea evaluării în strânsă legătură cu predarea-învățarea, deseori concomitent cu acestea; se referă la rezultatele obținute pe o perioadă mai îndelungată (competențe, atitudini, interes etc.)

Analizei armonice îi revine unul din cele mai importante locuri în studierea cursului *Solfegii. Armonia I*. În datoria pedagogului este de a selecționa corect literatura didactică și de a aplica metoda cea mai rațională pentru efectuarea ei. Cu acest scop, pot fi recomandate pentru utilizare, creațiile muzicale întregi sau fragmente din creații muzicale incluse în unele crestomații :

Берков В. *Пособие по гармоническому анализу, М., 1966*;

Привано Н. *Хрестоматия по гармонии, ч. I, Л., 1967; ч. II, Л., 1970*;

Скребкова О., Скребков С. *Хрестоматия по гармоническому анализу, М., 1978*.

Pentru efectuarea analizei armonice mai pot fi recomandate și un șir de manuale, în care exemplele au fost selectate în special pentru analiza auditivă sau culegeri de dicteuri muzicale pe patru voci.

Unele aspecte și indicații metodice referitoare la *analiza armonică* utilizate mai frecvent în practica pedagogică sunt legate de:

- ✓ Aprecierea tonalității principale, a planului tonal și a devierilor tonal- modale;
- ✓ Examinarea cadențelor, clasificarea lor, relațiile reciproce și rolul oferit în arhitectura lucrării,
- ✓ Stabilirea corelațiilor dintre linia melodică și limbajul armonic;
- ✓ Aprecierea detaliată a acordurilor (poziția armonică și cea melodică, dublarea sunetelor, răsturnarea etc.), a succesiunilor armonice, raporturilor funcționale dintre acorduri, conducerii vocilor etc.
- ✓ Analiza unor interacțiuni între poziția armonică ale acordurilor și registru;
- ✓ Caracteristica pulsației armonice ce contribuie la formarea conținutului emotiv legată de ritmica și tempoul creației;
- ✓ Aprecierea și explicarea sunetelor neacordice din melodie sau din acompaniament;
- ✓ Analiza facturii.

La disciplina *Solfegii. Armonia I* este planificată și *proba scrisă*.

Exercițiile în scris (temă pentru realizare), se plasează printre formele tradiționale în cursul studierii obiectului. Acestui compartiment îi sunt consacrate mai multe cercetări și indicații metodice, unele din ele mai frecvent utilizate în practica pedagogică vor fi demonstrate în literatura de specialitate propusă la disciplină. Reieșind din principiile metodice de armonizare a melodiei (vocii superioare sau basului) putem generaliza unele momente ale acestui proces.

- ✓ Exercițiul propus se interpretează (solfeiază) și se analizează ca structură după care se elaborează un plan de care ne conducem în lucru;

VARIANTĂ CE ȚINE DE:

aprecierea și notarea cadenței; evidențierea unor turații armonice specifice; sublinierea salturilor și mișcărilor line; armonizarea integră a exercițiului; interpretarea exercițiului armonizat la pian sau solfegiat în ansamblu cu grupa pentru a audia varianta realizată sau pentru a introduce unele corecțiuni.

- ✓ În realizarea unei teme în scris sau la pian este necesar să fie bine încheată și analizată mișcarea naturală a liniei melodice la diferite voci, pe care o formează consunările armonice;
- ✓ Rezolvând un exercițiu pe patru voci (în stilul acordic sau omofono- acordic), trebuie de ținut permanent cont de faptul că vocilor exterioare (soprano și bas) le revine rolul conducător;
- ✓ Este necesar să se acorde o atenție deosebită și aspectului metro- ritmic al exercițiului. El joacă un rol important la repartizarea funcțională în măsură.
- ✓ Figurația melodică de care elevii iau cunoștință în cadrul analizei armonice, este notată de autor în temele pentru realizare. În datoria pedagogului intră de a le explica elevilor semnificația lor și procedeele de armonizare.

Acestui compartiment îi sunt consacrate mai multe cercetări și indicații metodice. Unele din ele mai frecvent utilizate în practica pedagogică, sunt indicate în culegerile următorilor autori:

- ✓ Бершадская Т. Лекции по гармонии, Л., 1978;
- ✓ Можжевелов Б. *Гармонизация мелодии*, articolul autorului a fost inclus în culegerea *Теоретические дисциплины в музыкальном училище*, Л., 1977;
- ✓ Степанов А. *Методика преподавания гармонии*, М., 1984;
- ✓ Тюлин Ю., Привано Н. *Теоретические основы гармонии*, М., 1965.

O altă formă de activitate în procesul de instruire, în perioada studierii cursului de *Solfegii. Armonia I* este **interpretarea la pian** a diverselor exerciții, formulelor armonice, succesiunilor de acorduri etc. Unele din ele mai frecvent utilizate în practica pedagogică sunt incluse în literatura de specialitate propusă la disciplină.

Pentru specialitatea *Dirijare Corală* sunt recomandate următoarele **variante ce conțin:**

construirea unui acord de la sunet sau în tonalitate (cu rezolvarea celor instabile); aprecierea și rezolvarea acordurilor propuse de profesor; interpretarea unor formule armonice din materialul teoretic studiat la moment (cadențe, turații de pasaj sau auxiliare, turații întrerupte, tetracordul frigid, etc.); unor succesiuni armonice mai desfășurate; unei propoziții sau perioadei monotone cu utilizarea procedeele armonice diatonice; progresiilor, succesiunilor armonice etc.

Produsele recomandate pentru evaluarea nivelului de dezvoltare a competențelor sunt prezentate în tabelul de mai jos. În utilizarea metodelor de evaluare este necesar să se țină cont de scopul sarcinii și criteriile de evaluare a produselor solicitate de la elevi:

Nr. crt.	Produse pentru măsurarea competenței	Criterii de evaluare a produselor
1.	Exerciții sonore	Solfegiere la prima vedere
		Solfegiere la 1-2 voci cu diferit grad de dificultate
		Fredonarea temelor muzicale din repertoriul academic
		Fredonarea temelor muzicale folclorice
		Intonarea modurilor major/minor, populare
		Intonarea treptelor, intervalelor și acordurilor
2.	Chestionarea orală	Aprecierea auditivă a elementelor de limbaj muzical
		Modul de interpretare a rezultatelor

		Corectitudinea răspunsului în raport cu conținuturile predate și obiectivele stabilite
3.	Teste scrise – dicteul muzical	Realizarea dicteurilor la 1-2 voci
		Realizarea dicteurilor cu dificultăți metro-ritmice
		Indicarea corectă a formulelor ritmice excepționale
		Prezentarea și interpretarea rezultatelor
4.	Diagrama evoluției indicatorilor pe calculator	Selectarea corectă a informațiilor necesare
		Formarea adecvată a elementelor diagramei
5.	Fișe de lucru	Corectitudinea și completitudinea formulării răspunsurilor; utilizarea limbajului; rezolvarea corectă a sarcinilor fișei; complexitatea formulării concluziilor
		Elaborarea și structura proiectului, acuratețea, rigoarea și coerența demersului științific, logica și argumentarea ideilor, corectitudinea concluziilor

XI. Resursele necesare pentru desfășurarea procesului de studii

Denumire modul	Mijloace recomandate
Pentru orele teoretico-practice	Cabinet acustic, auditoriu cu mobilier, instrument muzical (pian), tablă cu rechizitele necesare, documente școlare (manuale, creații muzicale, caiete), registrul profesorului, mijloace tehnice etc.

XII. Resursele didactice recomandate elevilor

Nr.crt.	Denumirea resursei	Locul în care poate fi consultată/accesată/procurată resursa
1.	Gagim G., Șleahțișchi M. <i>Dicționar de pedagogie muzicală</i> . Chișinău, 1994.	Biblioteca Națională a Republicii Moldova
2.	Gurov L. <i>Teme pentru lucrări scrise la cursul special de armonie</i> . – Chișinău, 1992.	Biblioteca CEEA Ștefan Neaga
3.	Negrea M. <i>Tratat de armonie</i> . – București, 1958.	Biblioteca CEEA Ștefan Neaga
4.	Pașcanu A. <i>Armonia</i> . – București, 1994.	Biblioteca CEEA Ștefan Neaga
5.	Pașcanu A. <i>Armonia</i> (manual pentru clasele a X-a, XI-a și a XII-a), - București, 1993.	Biblioteca CEEA Ștefan Neaga
6.	Țurcanu L. <i>Armonia</i> . – Chișinău, 1983.	Biblioteca CEEA Ștefan Neaga
7.	Țurcanu L. <i>Solfegiu</i> . Chișinău, 1984.	Biblioteca CEEA Ștefan Neaga
8.	Țurcanu L. <i>Solfegiu</i> , p.II, Chișinău, 1987.	Biblioteca CEEA Ștefan Neaga
9.	Алексеев Б. <i>Гармоническое сольфеджио</i> . – Москва, 1965.	Biblioteca CEEA Ștefan Neaga
10.	Алексеев Б. <i>Задачи по гармонии</i> . – Москва, 1976.	Biblioteca CEEA Ștefan Neaga
11.	Аренский А. <i>Сборник задач(1000)для практического изучения гармонии</i> . – Москва, 1969.	Biblioteca CEEA Ștefan Neaga
12.	Берков В. <i>Гармония</i> . – Москва, 1970.	Biblioteca CEEA Ștefan Neaga
13.	Берков В. <i>Пособие по гармоническому анализу</i> . – Москва, 1966.	Biblioteca CEEA Ștefan Neaga
14.	Берков В., Степанов А. <i>Задачи по гармонии</i> . –	Biblioteca CEEA Ștefan Neaga

	Москва, 1973.	
15.	Бершадская Т. <i>Лекции по гармонии.</i> – Ленинград, 1978.	Biblioteca CEEA Ștefan Neaga
16.	Бершадская Т. <i>О методике преподавания гармонии в музыкальных училищах.</i> – Ленинград, 1969.	Biblioteca CEEA Ștefan Neaga
17.	Дубовский И., Евсеев С., Способин И., Соколов В. <i>Учебник гармонии</i> – Москва, 1969.	Biblioteca CEEA Ștefan Neaga
18.	Лопатина Н. <i>Гармонические диктанты.</i> – Москва, 1987.	Biblioteca CEEA Ștefan Neaga
19.	Кириллова В., Попов В. <i>Сольфеджио.</i> М., 1978.	Biblioteca CEEA Ștefan Neaga
20.	Можжевелов Б. <i>Мелодии для гармонизации.</i> – Москва, 1982.	Biblioteca CEEA Ștefan Neaga
21.	Мутли А. <i>Сборник задач по гармонии.</i> – Москва, 1979.	Biblioteca CEEA Ștefan Neaga
22.	Мюллер Т. <i>Гармония.</i> – Москва, 1976.	Biblioteca CEEA Ștefan Neaga
23.	Мясоедов А. <i>Задачи по гармонии.</i> – Москва, 1971.	Biblioteca CEEA Ștefan Neaga
24.	Мясоедов А. <i>Учебник по гармонии.</i> – Москва, 1980.	Biblioteca CEEA Ștefan Neaga
25.	Незванов Б., Лащенко А. <i>Хрестоматия по слуховому гармоническому анализу.</i> – Ленинград, 1967.	Biblioteca CEEA Ștefan Neaga
26.	Привано Н. <i>Хрестоматия по гармонии.</i> (ч.1 Л, 1967, ч.2 Л, 1970).	Biblioteca CEEA Ștefan Neaga
27.	Скребкова О., Скребков С. <i>Хрестоматия по гармоническому анализу.</i> – Ленинград, 1978.	Biblioteca CEEA Ștefan Neaga
28.	Способин И. <i>Двухголосное сольфеджио.</i> М., 1977.	Biblioteca CEEA Ștefan Neaga
29.	Степанов А. <i>Гармония,</i> – Москва, 1971.	Biblioteca CEEA Ștefan Neaga
30.	Тюлин Ю., Привано Н. <i>Задачи по гармонии.</i> – Москва, 1970.	Biblioteca CEEA Ștefan Neaga
31.	Тюлин Ю., Привано Н. <i>Учебник гармонии.</i> – Москва, 1964.	Biblioteca CEEA Ștefan Neaga
32.	Шацилло А., <i>Некоторые вопросы методики обучения гармонизации мелодии.</i> – Москва, 1982.	Biblioteca CEEA Ștefan Neaga
33.	Шульгин Д., <i>Пособие по слуховому гармоническому анализу.</i> – Москва, 1991.	Biblioteca CEEA Ștefan Neaga
34.	Холопов Ю. <i>Задачи по гармонии.</i> – Москва, 1983.	Biblioteca CEEA Ștefan Neaga